

EU's fjerde energipakke og politisk strid i Norge

Line Voldstad
Partner, Head of EU Regulatory
and IPT

Morten Gullhagen-Revling
Lead Lawyer

Implementering av EU's fjerde energipakke er et av de klart største tema i norsk politikk om dagen.

Norges tilknytning til EU's indre marked ble etablert i EØS avtalen som trådte i kraft i Norge 1994.

EØS-avtalen er utpreget dynamisk idet avtalen krever at forordninger og direktiver (samlet omtalt som rettsakter) fra EU som er EØS-relevante, dvs. bidrar til virkeliggjøring av det indre marked i EØS, innlemmes i EØS-avtalen. Formelt er det EØS-komiteen som vedtar at rettsakter fra EU innlemmes i EØS-avtalen, og deretter er det norsk lovgiver som gjennomfører aktuell(e) rettsakt(er) som del av norsk rett. Manglende implementering av EØS-relevante rettsakter vil utgjøre et traktatbrudd med EU, men dette har foreløpig ikke vært satt ordentlig på spissen.

Tidligere implementeringsutfordringer i energisektoren

Det er ikke første gang det har vært nasjonale utfordringer knyttet til implementering av rettsakter fra EU. Eksempelvis oppstod spørsmålet om EU's tredje energipakke var korrekt gjennomført i norsk rett da "Nei til EU" gikk til søksmål mot staten for å få stadfestet at myndighet EU's energibyrå, Acer, ble tillagt krevde en strengere vedtakelsesform av Stortinget (3/4 og flertall og ikke alminnelig flertall).

Saken endte i Norges Høyesterett (HR-2023-2030-P) hvor resultatet var at Stortinget hadde implementert rettsakten med korrekt vedtakelsesform (alminnelig flertall) siden myndighetsoverføringen til Acer ble ansett å være "lite inngripende" ettersom organet hadde subsidiær forvaltningsmyndighet til å treffe enkeltvedtak på et avgrenset område - i forbindelse med grensekryssende infrastruktur for elektrisk kraftoverføring.

Regjeringskrise

Nå er det altså EUs fjerde energipakke som er en het potet i norsk politikk. Pakken består av totalt 8 direktiver og forordninger og det er viktig å fremheve at pakken viderefører rettsakter som allerede er gjort til del av EØS-avtalen som Norge allerede er forpliktet av. Selv om det ikke er unormalt at implementering i av rettsakter fra EU i EØS landene Norge, Liechtenstein og Island skjer senere enn i EU-medlemslandene, er den fjerde energipakken på overtid.

Regjeringen – ved Arbeiderpartiet - ønsker å innføre tre av direktivene som de beskriver som ukontroversielle, mens de resterende fem skal behandles på et senere tidspunkt. De som utsettes er El-direktivet (2019), Acerforordningen, forordningen om beredskap i elektrisitetssektoren, El-forordningen (2019) og forordning om styringssystem for energiunionen og EUs klimainnsats.

I stridens kjerne står altså:

1. **Fornybardirektivet 2018 (RED II)** som overordnet stiller krav om minst 32 % fornybarandel i forbruket for EU samlet innen 2030.
2. **Energieffektiviseringsdirektivet 2018 (endring)** som overordnet oppstiller et energieffektiviseringsmål på minst 32,5 prosent i 2030 på EU-nivå.
3. **Bygningsenergidirektiv II (endring)** som inneholder tillegg og endringer til det forrige bygningsdirektivet. Det stilles eksempelvis krav om å utarbeide en langsiktig strategi for rehabilitering av alle bygninger med henblikk på å gjøre bygningsmassen svært energieffektiv og karbonfri i 2050, samt ulike tekniske krav. Det forrige bygningsenergidirektivet er innlemmet i EØS-avtalen.

De tre direktivene står klare til å behandles hos EØS-komiteen. Deretter er alt klart til at nasjonal lovgiver gjennomfører de tre direktivene. Prosessen har imidlertid tatt tid og EU har vært tydelig; de tre direktivene skal gjennomføres så snart som mulig. Det skaper problemer for en regjering hvor Senterpartiet nekter å ta direktivene inn i EØS-avtalen.

Regjeringens ulike standpunkter

Arbeiderpartiet synes å mene at det er viktig å innlemme direktivene for sikre lojalitet til EØS-avtalen og følgelig bidra til å sikre et godt forhold til EU. EU er ikke lenger like tålmodig med EFTA-landene Norge, Liechtenstein og Island sin implementering av rettsakter fra EU. Eksempelvis skal EU-kommisjonens visepresident ha gjort det klart at han forutsetter innføring av deler av pakken før 21. mai 2025, som er neste møte i EØS-rådet.

Senterpartiets nekter å godta de tre direktivene, og mener direktivene må behandles sammen med den resterende energipakken. Standpunktet er særlig begrunnet i at Senterpartiet ikke ønsker å gi mer makt til EU på kraft og energi-området, og derfor er imot den fjerde energipakken i sin helhet.

Veien videre

Uavhengig av om regjeringsekteskapet blir oppløst eller fortsetter, er konflikten et tegn på de vanskelige avveiningene knyttet til myndighetsavståelse, Norges kontroll med energipolitikken og spørsmålet om nasjonal suverenitet. En viktig debatt, som ikke bare må ta utgangspunkt i viktigheten av norsk suverenitet, men også

relasjonen til EU som tross alt er Norges aller viktigste handelspartner, samt de forpliktelser som ligger i EØS avtalen. Viktigheten av dette perspektivet understrekes særlig i en tid med regjeringsskifte og uforutsigbarhet i USA. Da blir et europeisk samarbeid desto viktigere.

Skrevet av: Line Voldstad, Morten Gullhagen-Revling og Erik Mikal Midelfart Hoff (trainee).

Services EU/EØS- og Konkurranserett

Sectors Energy and Natural Resources
